

Top 10 architectonische vaste planten

Planten die staan als een huis

Waarom niet eens een solitair staande vaste plant gebruiken? Meestal worden alleen heesters en bomen gebruikt als solitair staande plant: *Acer palmatum*, *Amelanchier*, de overbeksende *Olea europaea* ... Waarom niet eens een vaste plant of siergras gebruiken? Daarmee is de sfeer vaak luchtiger, het zicht wordt niet geblokkeerd. Bovendien geeft een vaste plant niet het hele jaar hetzelfde beeld, wat een voordeel kan zijn. In de winter wil je vanuit huis zoveel mogelijk zicht op de tuin, terwijl het in de andere seizoenen interessant kan zijn om wat meer geborgenheid te creëren. Dat is goed op te lossen door forse, solitair groeiende vaste planten te gebruiken.

Auteur: Marlien van der Linden

Combinaties

Bij de keuze van zo'n vaste plant of siergras is het belangrijk om na te denken over het thema, de sfeer die je wilt uitstralen: mediteraan, koele kleuren, transparante hoogte in een schaduwhoek, warme kleuren? Moet het een luchtig, dynamisch beeld geven of een echte eyecatcher zijn waar je niet om heen kunt? De plant die daarvoor uitgekozen wordt, moet voldoen aan het gewenste beeld. Daarom noem ik hier tien van mijn favoriete *standalones* als inspiratiebron.

Marlien van der Linden

Top 10 Architectonisch	Kleur bloem	Bloeitijd	Hoogte	Per m ²
<i>Acanthus spinosus</i>	wit/lila	jul-aug	80-100	3
<i>Crambe cordifolia</i>	wit/lila	juni	100-125	1
<i>Eryngium pandanifolium</i>	donkerrood	jul-sep	200-250	3
<i>Ferrula communis</i>	geelgroen	apr-jun	175-200	3
<i>Kniphofia</i> HAPPY HALLOWEEN	donkergeel	sep-nov	100-125	3
<i>Ligularia przewalskii</i>	warmgeel	jun-aug	80-100	5
<i>Thalictrum</i> 'Elin'	lila	jul-aug	150-200	5
<i>Yucca filamentosa</i> 'Bright	crème	aug-okt	125-150	1
<i>Stipa gigantea</i>	beige	jun-nov	150-200	1
<i>Cortaderia selloana</i> 'SunningdaleSilver'	zilverwit	aug-dec	175-200	1

DE TOP 10

1. *Acanthus spinosus*

Acanthus spinosus is een sierlijke bladplant met een vaak wintergroen rozet en glanzend, veerdelig blad met kleine stekels langs de rand. Tijdens de bloei verschijnen kaarsrechte aren met witte lipbloemen onder een paars kapje; spectaculair. De plant wordt ongeveer 1 meter hoog. Na de bloei blijven de stelen staan en vormen zich groene, later donkerbruine zaaddozen die een sterk winterbeeld geven. De soort bloeit makkelijker dan *Acanthus mollis* en is geliefd bij nectar- en pollenzoekers.

2. *Crambe cordifolia*

Het is toch een feest als *Crambe cordifolia* bloeit! Die eindeloze vertakking van de bloemsteel, totdat er een klein wit bloemetje verschijnt dat duidelijk lid is van de kruisbloemenfamilie, de *Brassicaceae*. De wortel is knolachtig en gaat diep. Het grove donkergroene genervde blad kan makkelijk 30 cm lang en 15 cm breed worden. Houdt van rijke grond en bloeit in juni bijna manshoog. Ook uitgebloeid is hij mooi door de kleine groene erwtvormige zaaddoosjes. Oorsprong ligt in de Kaukasus. De *Crambe maritima* als solitair is ook een goed idee, maar wordt minder hoog. Hij is wel inheems en zeewind- en zouttolerant.

3. *Eryngium pandanifolium*

Tien jaar geleden zouden we deze *Eryngium* niet gebruiken, maar door het veranderde klimaat groeit hij nu op een beschutte plek prima. Met zijn ongelooflijke hoge bloemstelen van rond de 2 m is het een opvallende verschijning. Voor 'Physic Purple' is te pleiten omdat de paarsrode bloemhoofdjes van deze cultivar nog meer opvallen dan die van de soort zelf. Uitgebloeid blijven de restanten prima intact. Het licht grijs-groene blad wordt 1 m hoog en heeft een gezaagde bladrand. Deze soort kan prima in vochtige omstandigheden staan; hij zou dus ook als wadiplant kunnen fungeren. Een zonnige standplaats is nodig.

4. *Ferula communis*

Ferula communis lijkt wel wat op *Foeniculum vulgare*; de Nederlandse naam is dan ook reuzenvinkel. Waar *Foeniculum* leuk is om als weefplant te gebruiken, is *Ferula* juist indrukwekkend als solitair. Met zijn enorme groengele schermen verdeeld over de bloemsteel is het een stevige verschijning. Maar door de bloemkleur blijft hij subtiel en is hij altijd in een kleurenpalet in te passen. De bloemstelen worden tot 2,5 meter hoog en hebben een fraaie grijsgroene was. De bloei valt in juni-juli, maar ook de uitgebloeide vorm blijft lang mooi. Het blad is ingesneden en glanzend groen. Ondanks zijn mediterrane oorsprong is de plant goed winterhard.

5. *Kniphofia* HAPPY HALLOWEEN

Een vrij nieuwe knaller in het vuurpijlsortiment is *Kniphofia* HAPPY HALLOWEEN. Inderdaad, eind oktober bloeiend. Als veel planten op hun retour zijn, staat deze plant te stralen. De stelen zijn zeker 1 m hoog. De bloemen hebben een warmgele kleur; in de knop zijn ze zacht oranje. Ze zijn zeer geschikt om van te snijden. Ze staan stevig en fier boven het slordige lijnvormige blad. Bij lage omliggende beplanting kun je ook andere *Kniphofia* als solitair gebruiken, bijvoorbeeld 'Alcazar'. Of *Kniphofia roopii* opvallend door de extra dikke vuurpijl.

6. *Ligularia przewalski*

Ook voor in de (half)schaduw zijn er solitaire vaste planten te vinden, zoals deze *Ligularia przewalski*. Het diep ingesneden blad is al de moeite waard. Eenmaal in bloei torent de aarvormige gele bloeiwijze met ranke stelen – op voedzame grond – makkelijk tot 125 cm boven het blad uit. De plant kan overigens ook in de volle zon staan, wel mét goed vochtige grond, anders redt hij het niet. Er zijn verschillende *Ligularia*-soorten en -cultivars, maar die met een verticale bloeiwijze vind ik sprekender om als solitair te gebruiken. Uitgebloeid heb je lang plezier van de aren voor een mooi winterbeeld.

7. *Thalictrum* 'Elin'

Een andere topper is voor mij *Thalictrum* 'Elin', zowel in de zon als in de schaduw. Die schaduw mag niet van een gebouw of wintergroene planten komen, maar in de buurt van bladverliezenden is het geen probleem. Zelfs op een wat windgevoelige plek redt hij zich. Het varenachtige blad met een blauwe gloed, die ook op de bloemsteel zit, is al sprookjesachtig. De bloemen zijn fijn-vertakt met lila kroonblaadjes en omringen een groepje citroengele meeldraden. 'Elin' is een kruising tussen *Thalictrum rochebrunianum* en *Thalictrum flavum* var. *glaucum*, die spontaan in een tuin in Zweden is ontstaan. Kortom ook nog goed winterhard.

8. *Yucca filamentosa*

Eigenlijk heb ik wat moeite met exotische en opvallende *Yucca*. Hij wordt vaak op een manier toegepast die helemaal niet strookt met de natuurlijke omstandigheden. Van origine komt de plant uit het zuidoosten van Noord-Amerika, waar hij op zandduinen en kale vlakten groeit. Zoek er planten bij die deze omstandigheden ook goed aankunnen, zoals *Eryngium* of *Limonium*. Of zet een grote groep bij elkaar als tegenhanger van een groot gebouw. Mits de grond goed gedraineerd is, is *Yucca* prima winterhard. Op de foto is *Yucca filamentosa* 'Bright Edge' te zien, met een kleuraccent in het wintergroene blad.

9. *Stipa gigantea*

Als er iets een architectonische uitstraling heeft en makkelijk is toe te passen, dan is het dit gras. Het grote voordeel is dat het al voor de langste dag bloeit. Daarna blijven de pluimen de rest van het seizoen tot in de winter intact. Op de foto is een detail te zien van een cirkelvormige border die alleen is beplant met plukken *Stipa gigantea*, gecombineerd met *Nepeta* 'Walkers Low' en *Phlomis russeliana*. Deze plant vereist weinig onderhoud, is bijna jaarrond interessant om naar te kijken en vormt een lust voor het oog. Goede vervanger van nummer 10.

10. *Cortaderia selloana* 'Sunningdale Silver'

Tot slot mijn favoriete cultivar van *Cortaderia selloana*. Deze is echt mooier dan 'Senior', 'Pumila' enzovoort, als je tenminste van opvallende pluimen houdt. De bloeiwijze lijkt nog groter en minder stijf. Vroeger moest je hem in het voorjaar afknippen, maar tegenwoordig kan het blad gewoon aan de plant blijven. Als je toch voor rechte pluimen kiest, zorg dan dat je nooit zomaar *Cortaderia selloana* (de soort) koopt. Die kan zich namelijk makkelijk uitzaaïen, en bovendien weet je niet of er een mooie pluim uit komt. Vooral voor de wat grotere tuin of bedrijventerrein.

Nog een laatste opmerking tot slot, want je hebt nu mijn laatste top tien gelezen. Ik word erg verdrietig als planten worden gebruikt op plekken waar ze helemaal niet thuis horen. *Cortaderia* is daar, denk ik, het ergste voorbeeld van. Die kan zó misplaatst zijn in tuinen! Hoe kun je deze plant van de pampa's in Argentinië, waar het kaal en ledig is, nu aan de waterkant zetten? Als je een vervanger voor riet zoekt, kijk dan naar de habitus. Kies dan liever voor *Miscanthus*; die heeft dezelfde groeiwijze als riet.

'Ik word erg verdrietig als planten worden gebruikt op plekken waar ze helemaal niet thuis horen'

Nu ik dit hartzeer gedeeld heb, beëindig ik deze rubriek en hoop ik van harte dat die tot een nieuwe kijk op en keuze van vaste planten heeft geleid.

Voor wie mij voor het eerst en ook voor het laatst wil ontmoeten: op woensdag 14 januari zal ik een lezing houden over vaste planten tijdens De Groene Sector Vakbeurs in Hardenberg. Vakblad de Hovenier houdt hier in de ochtend een drietal lezingen waarvan ik één van de sprekers ben. Verwacht van mij uiteraard een mooie top 10 en veel praktische informatie voor je beplantingsplannen. Daarna ben ik bij Plantentuin Esveld te vinden.

INSCHRIJVEN VOOR
MARLIENS LEZING?

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!